

Teismo praktikos rinkinys

GENERALINIO ADVOKATO
MANUEL CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA IŠVADA,
pateikta 2016 m. balandžio 14 d.¹

Byla C-574/14

**PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A.
prieš
Prezes Urzędu Regulacji Energetyki**

(Sąd Najwyższy (Aukščiausiasis Teismas, Lenkija) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Elektros energijos vidaus rinka — Valstybės pagalba — Komisijos sprendimas, kuriuo valstybės pagalba pripažinta suderinama su bendrąja rinka — SESV 107 straipsnis — ESS 4 straipsnio 3 dalis — Sprendimas 2009/287/EB — Per didelių sąnaudų tyrimo metodika — Per didelių sąnaudų kompensacijos metinio patikslinimo apskaičiavimas — Atitinkamos rinkos padėtis — Nacionalinės valdžios institucijų ir nacionalinių teismų galios“

1. Tarybos direktyvoje 96/92/EB² dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių yra nustatyti valstybių narių elektros energijos rinkos atvėrimo konkurencijai principai ir pagrindai. Kai kuriose iš šių valstybių narių prie naujosios sistemos buvo laipsniškai pereinama teikiant valstybės pagalbą elektros energijos įmonėms.
2. Šiomis aplinkybėmis Komisija dar 2001 m. priėmė atitinkamos valstybės pagalbos suderinamumo su vidaus rinka tyrimo metodiką. Tiksliau tariant, buvo sukurta metodika, skirta reglamentuoti vadinamųjų per didelių sąnaudų (toliau – per didelės sąnaudos) apskaičiavimui, t. y. valstybės pagalba kompensuojamoms sąnaudoms, susijusioms su ekonominiu negyvybingumu, nes pagal naująją konkurencijai atvertą modelį šio sektoriaus įmonės laikosi ankstesnių įsipareigojimų ar elektros energijos tiekimo garantijų.
3. Vėliau vadovaudamasi šia metodika Komisija turėjo priimti sprendimą dėl kai kurių valstybės pagalbos elektros energijos įmonėms schemų. Viena iš jų buvo taikyta Lenkijos Respublikoje ir dėl jos yra pateiktas šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą.

¹ — Originalo kalba: ispanų.

² — 1996 m. gruodžio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (OL L 27, p. 20; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 12 sk., 2 t., p. 3).

4. 2007 m. Lenkijos Respublika priėmė įstatymą, kuriuo siekta atlyginti elektros energijos gamybos įmonių galimai patirtas per dideles sąnaudas³. Tiksliau tariant, Lenkijos valdžios institucijos šiuo įstatymu nustatė gamintojų sąnaudų, patirtų dėl ilgalaikių elektros energijos pirkimo pardavimo sutarčių nutraukimo prieš terminą, padengimo sąlygas. Sprendime 2009/287/EB⁴ Komisija pripažino, kad tokia valstybės pagalba yra suderinama su bendrąja rinka.

5. Apibendrinant galima pasakyti, kad kilusiomis diskusijomis siekiama nustatyti, ar Komisijos patvirtintos valstybės pagalbos išmokos turi būti vykdomos vadovaujantis „pirmine“ pagalbą gaunančių elektros energijos įmonių (ir jų gamybos vienetų) padėtimi, kaip nurodyta 2007 m. Įstatyme, ar pagal išmokų mokėjimo metu esančią padėtį (šioje byloje – 2009 finansiniai metai).

6. Gavęs šį prašymą priimti prejudicinį sprendimą, Teisingumo Teismas visų pirma gali patvirtinti savo praktiką dėl išimtinės Komisijos kompetencijos priimti sprendimą dėl valstybės pagalbos suderinamumo su bendrąja rinka. Antra, reikėtų išsiaiškinti, kuris iš dviejų bylos šalių palaikomų aiškinimo būdų (ar vadinamasis „statiškasis“, ar „dinamiškasis“ aiškinimas) turi viršenybę taikant Sprendimą 2009/287.

I – Teisinis pagrindas

A – Sąjungos teisė

1. Komisijos pranešimas dėl valstybės pagalbos, susijusios su per didelėmis sąnaudomis, tyrimo metodikos⁵

7. 2001 m. liepos 26 d. Komisija priėmė komunikatą dėl valstybės pagalbos, susijusios su per didelėmis sąnaudomis, tyrimo metodikos (toliau – Per didelių sąnaudų tyrimo metodika).

8. Pagal Per didelių sąnaudų tyrimo metodikos 2 dalies šeštą pastraipą jos tikslas yra „nurodyti, kaip Komisija siūlo taikyti Sutarties taisykles dėl valstybės pagalbos, skirtos kompensuoti išpareigojimų arba garantijų, kurių gali būti neįmanoma toliau laikytis dėl Direktyvoje 96/92/EB [įtvirtinto elektros energijos sektoriaus atvėrimo konkurencijai], sąnaudoms“.

9. Per didelių sąnaudų tyrimo metodikos 3 dalyje apibrėžiami veiklos išpareigojimai ar garantijos, kurias galima priskirti prie per didelių sąnaudų, o jos 3.3 punkte numatyta:

„Turi būti pavojus, kad tokių veiklos išpareigojimų ar garantijų nebus galima laikytis dėl Direktyvos 96/92/EB nuostatų taikymo. Kad būtų laikomi per didelėmis sąnaudomis, išpareigojimai ir garantijos dėl direktyvos poveikio turi tapti neekonomiški ir labai paveikti konkrečios įmonės konkurencingumą. Be to, dėl šios priežasties įmonė turi daryti apskaitos įrašus (pvz., atidėjimus), atspindėjančius numatomą išpareigojimo ar garantijos poveikį.“

3 — 2007 m. birželio 29 d. Įstatymas dėl gamintojų sąnaudų, atsiradusių dėl ilgalaikių elektros energijos tiekimo sutarčių nutraukimo prieš terminą, padengimo sąlygų (*Ustawa o zasadach pokrywania kosztów powstałych u wytwórców w związku z przedterminowym rozwiązaniem umów długoterminowych sprzedaży mocy i energii elektrycznej*, Dz. U. Nr. 130, poz. 905 su pakeitimais (toliau – KDT įstatymas arba 2007 m. Įstatymas).

4 — 2007 m. rugsėjo 25 d. Komisijos sprendimas dėl valstybės pagalbos, kurią Lenkija suteikė kaip elektros energijos pirkimo sutarčių dalį, ir dėl valstybės pagalbos, susijusios su kompensacija savanoriškai nutraukus elektros energijos pirkimo sutartis, kurią Lenkija planuoja suteikti (OL L 83, 2009, p. 1).

5 — 2001 m. rugpjūčio 6 d. Komisijos raštas SG(2001) D/290869, http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/specific_rules.html. Toliau pateikto teksto ispanų k. struktūra skiriasi nuo esamos versijos lenkų k. (http://www.uokik.gov.pl/pomoc_publiczna_2.php#faq330).

Jei dėl įsipareigojimų ir garantijų ir, nesant pagalbos ar pereinamojo laikotarpio priemonių, įmonės gyvybingumas gali atsidurti pavojuje, įsipareigojimai ar garantijos laikomos atitinkančiomis pirmesnėje pastraipoje nustatytus reikalavimus.

Tokių įsipareigojimų ir garantijų poveikis įmonių konkurencingumui ar gyvybingumui bus vertinamas konsoliduotai. Kad įsipareigojimai ar garantijos būtų laikomos per didelėmis sąnaudomis, turi būti įmanoma nustatyti priežasties ir pasekmės santykį tarp Direktyvos 96/92/EB įsigaliojimo ir sunkumų, su kuriais suinteresuotosios įmonės susiduria laikydamosi šių įsipareigojimų ar garantijų arba užtikrindamos jų laikymąsi. Siekdama nustatyti šį priežasties ir pasekmės santykį Komisija atsižvelgs į visus elektros energijos kainos mažėjimo ar rinkos dalies praradimo, kurį patyrė atitinkamos įmonės, atvejus. Įsipareigojimai ar garantijos, kurių nebūtų pavykę laikytis nepaisant Direktyvos įsigaliojimo, nėra laikomi per didelėmis sąnaudomis.“

10. Per didelių sąnaudų tyrimo metodikos 4 dalyje pateikiamas leidžiamos valstybės pagalbos apskaičiavimas ir 4.2 punkte nustatyta:

„Pagalbos išmokėjimo tvarka turi būti leidžiama atsižvelgti į būsimus konkurencijos pokyčius. Tokius pokyčius pirmiausia galima nustatyti pagal kiekybiškai įvertinamus veiksnius (kainas, rinkos dalis, kitus valstybės narės nurodytus svarbius veiksnius). Kadangi konkurencijos sąlygų keitimas turi tiesioginį poveikį atitinkamų per didelių sąnaudų sumai, išmokama pagalbos suma būtinai priklausys nuo realios konkurencijos plėtos, o skaičiuojant per tam tikrą laikotarpį išmokėtiną pagalbą reikės atsižvelgti į susijusius veiksmų pokyčius, leidžiančius įvertinti pasiektą konkurencijos lygį.“

11. Pagal Per didelių sąnaudų tyrimo metodikos 4 dalies 4.5 punktą:

„Didžiausia pagalbos suma, kurią galima išmokėti įmonei per didelėms sąnaudoms padengti, turi būti nurodyta iš anksto. Skiriant sumą turi būti atsižvelgta į našumo padidėjimą, kurį gali pasiekti įmonė.

Taip pat iš anksto turi būti aiškiai nustatyta konkreti pagalbos, skirtos per didelėms sąnaudoms padengti, apskaičiavimo ir teikimo tvarka bei ilgiausias tokios pagalbos teikimo laikotarpis. Pranešime apie pagalbą pirmiausia bus nurodoma, kaip apskaičiuojant per dideles sąnaudas atsižvelgiama į įvairių 4.2 punkte minėtų veiksmų pokyčius.“

2. Sprendimas 2009/287

12. Sprendimo 2009/287 1 straipsnyje nustatyta:

„1. *Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A.* (AB „Lenkijos elektros energijos tinklai“) [valstybinis Lenkijos elektros energijos tinklo operatorius] ir įmonių, nurodytų Įstatymo dėl išlaidų, kurių patiria įmonės dėl elektros energijos pirkimo sutarčių nutraukimo prieš terminą <...>, padengimo taisyklių 1 priede, elektros energijos pirkimo sutartyse numatyta valstybės pagalba [po Lenkijos įstojimo į Europos Sąjungą], kaip apibrėžta EB sutarties 87 straipsnio 1 dalyje, elektros energijos gamintojams.

2. Valstybės pagalba, minima 1 straipsnio 1 dalyje, buvo suteikta neteisėtai ir nesuderinama su bendrąja rinka.“

13. Pagal to paties sprendimo 4 straipsnį:

„1. [KDT įstatyme] numatyta kompensacija yra valstybės pagalba, kaip apibrėžta EB sutarties 87 straipsnio 1 dalyje, elektros energijos gamintojams, išvardytiems [KDT įstatymo] 2 priedėlyje.

2. Valstybės pagalba, minima 4 straipsnio 1 dalyje, dera su bendrąja rinka, remiantis Per didelių sąnaudų tyrimo metodika.

3. Didžiausia galima [KDT įstatymas] numatytos kompensacijos suma yra suma, gaunama atskaičius pajamas, anksčiau gautas iš turto pagal EEPS, kuriomis naudojantis galima padengti išlaidas investicijoms.“

B – Nacionalinė teisė

14. Pagal KDT įstatymo 2 straipsnio 7 punktą „gamintojas – energijos įmonė, vykdanči elektros energijos gamybos ūkinę veiklą ir esanti ilgalaikės sutarties šalimi, išskyrus bendrovę *Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A.*, kurios buveinė yra Varšuvoje“.

15. KDT įstatymo 2 straipsnio 12 punkte nustatyta, kad „per didelės sąnaudos – gamintojo išlaidos, kurių nepadengia pajamos, gautos pardavus pagamintą elektros energiją, pajėgumų rezervas ir pagalbinės paslaugos konkurencijos rinkoje po ilgalaikės sutarties nutraukimo prieš terminą, atsiradusios dėl gamintojo iki 2004 m. gegužės 1 d. dėl elektros energijos gamybos patirtų sąnaudų“.

16. KDT įstatymo 32 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad „[j]eigu gamintojas, sudaręs nutraukimo sutartį, priklauso įmonių grupei, apskaičiuojant per didelės sąnaudas dėl kiekvieno įmonių grupei priklausančio gamintojo ar subjekto, vykdančio elektros energijos gamybos ūkinę veiklą Lenkijos teritorijoje, vykdomą naudojant KDT įstatymo priede Nr. 7 nurodytus gamybos vienetus, atsižvelgiama į 27 straipsnio 1 dalyje numatytus dydžius, pažymėtus simboliais „N“, „SD“, „R“ ir „P“.

17. KDT įstatymo priede Nr. 1 pateiktas ilgalaikės elektros energijos pirkimo sutartis pasirašiusių gamintojų sąrašas, nurodant susijusius gamybos vienetus.

18. KDT įstatymo priede Nr. 2 nustatyta 2007 m. sausio 1 d. didžiausia galima per didelių sąnaudų kompensacijos suma skirtingiems pagalbai gaunantiems gamintojams.

19. KDT įstatymo priede Nr. 7 pateiktas gamybos vienetų, į kuriuos atsižvelgta skaičiuojant gamintojų patirtas per didelės sąnaudas ir tikslinant šias sąnaudas, sąrašas.

II – Faktinės aplinkybės

20. Remiantis nutartimi dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą ir šalių pastabomis, bendrovė *PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A.* (toliau – PGE) yra elektros energijos gamintoja, bendrovės *PGE Zespół Electrowni Dolna Odra* teisių perėmėja.

21. Bendrovė *PGE Zespół Electrowni Dolna Odra* iki 2007 m. sudarė tam tikras ilgalaikės elektros energijos pirkimo sutartis su *Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A.*, mainais įsipareigodama atlikti tam tikras investicijas.

22. Pagal minėtas sutartis bendrovė *PGE Zespół Electrowni Dolna Odra* (vėliau – *PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A.*) įsipareigojo sukurti naujus gamybos pajėgumus, modernizuoti įrangą ir tiekti *Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A.* pastovų mažiausią elektros energijos kiekį. Pastaroji bendrovė (valstybinis sistemos operatorius) savo ruožtu pasižadėjo įsigyti bent mažiausią elektros energijos kiekį sutarta kaina, paremta sąnaudų perkėlimu vartotojams.

23. Lenkijos Respublikai įstojus į Europos Sąjungą ir remiantis Direktyva 96/92, 2007 m. priimtas KDT įstatymas, kuriame įtvirtinta teisė į per didelių sąnaudų kompensavimą. KDT įstatymo paskelbimo dieną PGE buvo įmonių grupės narė; šiai grupei, be kitų elektros energijos gamintojų, taip pat priklausė bendrovė *PGE Elektrownia Bełchatów S.A.* (ankstesnis pavadinimas – *Elektrownia Bełchatów S.A.*, toliau – ELB).

24. Tačiau PGE ir ELB nepriklausė tai pačiai įmonių grupei tuo metu, kai PGE prisiėmė išipareigojimus pagal ilgalaikes elektros energijos pirkimo sutartis. Kaip minėta, abi bendrovės priklausė tai pačiai įmonių grupei ir KDT įstatymo paskelbimo dieną (2007 m. birželio 29 d.), ir Sprendimo 2009/287 priėmimo dieną (2009 m. rugsėjo 25 d.).

25. KDT įstatymo ir Sprendimo 2009/287 prieduose PGE ir ELB nenurodytos kaip bendrovės, priklausančios tai pačiai įmonių grupei.

26. Elektros energijos gamybos vienetų (KDT įstatymo priedas Nr. 7), į kuriuos atsižvelgta priskiriant per dideles sąnaudas, sąraše PGE priklausančios elektrinės nurodytos atskirai nuo ELB elektrinių. ELB savo ruožtu minima kaip kontroliuojančiosios bendrovės *BOT Górnictwo i Energetyka S.A.* dalis.

27. Pagal KDT įstatyme numatytą kompensavimo mechanizmą numatytas išankstinis mokėjimas gamintojui, kurio suma neturi viršyti KDT įstatymu nustatytos sumos, taip pat *Urząd Regulacji Energetyki* (Energijos sektoriaus reguliavimo institucija, toliau – URE) viršininko atliekamas metinis sąskaitų tvirtinimas, grindžiamas faktiniais finansiniais rezultatais.

28. KDT įstatymo priede Nr. 1 PGE paminėta kaip gamintoja pagal to paties Įstatymo 2 straipsnio 7 punktą. Didžiausia per didelių sąnaudų kompensacijos suma šiai bendrovei, vadovaujantis KDT įstatymo priedu Nr. 2, yra 633 496 000 PLN.

29. 2010 m. liepos 30 d. sprendimu URE viršininkas nustatė 24 077 793 PLN metinės kompensacijos dydį PGE už 2009 m., atsižvelgdamas į finansinius ELB rezultatus, nes 2009 m. pastaroji bendrovė priklausė tai pačiai įmonių grupei kaip ir PGE.

30. PGE apskundė URE viršininko sprendimą *Sąd Okręgowy w Warszawie* (Varšuvos apygardos teismas); ji tvirtino, kad KDT įstatymo 32 straipsnio 1 dalis taikoma tik kai KDT įstatymo priede Nr. 7 įmonės nurodytos kaip priklausančios tai pačiai įmonių grupei, o pagal šį priedą PGE nepriklauso tai pačiai įmonių grupei kaip ELB.

31. *Sąd Okręgowy w Warszawie* patenkino PGE skundą ir 2010 m. birželio 4 d. sprendime nustatė 116 985 205 PLN per didelių sąnaudų metinės kompensacijos dydį už 2009 m.

32. 2013 m. sausio 17 d. sprendimu *Sąd Apelacyjny w Warszawie* (Varšuvos apeliacinis teismas) atmetė URE viršininko apeliacinį skundą. Šio teismo nuomone, kad būtų atsižvelgta į finansinius kitos įmonės (t. y. ELB) rezultatus, ji turi priklausyti tai pačiai įmonių grupei kaip ir PGE, kaip apibrėžta KDT įstatymo priede Nr. 7, tačiau nagrinėjamu atveju taip nėra.

33. URE viršininkas apskundė apeliacinio teismo sprendimą kasacine tvarka *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas), remdamasis tariamu KDT įstatymo 2 straipsnio 1 dalies ir 32 straipsnio pažeidimu. Jis teigė, kad KDT įstatymą reikia aiškinti vadovaujantis Per didelių sąnaudų tyrimo metodika ir kad pagal šios metodikos 3.3 ir 4.2 punktus, apskaičiuojant per dideles sąnaudas, būtina atsižvelgti į faktinį priklausymą į KDT įstatymo taikymo sritį patenkančioms elektros energijos gamintojų įmonių grupėms kompensacijos mokėjimo metais.

34. Šiomis aplinkybėmis *Sąd Najwyższy* pateikė toliau nurodytus prejudicinius klausimus.

III – Pateikti klausimai

35. Prašyme priimti prejudicinį sprendimą, kuris Teisingumo Teismo kanceliarijoje užregistruotas 2014 m. gruodžio 11 d., pateikti tokie klausimai:

- „1. Ar [SESV] 107 straipsnis, siejamas su [ESS] 4 straipsnio 3 dalimi ir 2007 m. rugsėjo 25 d. Europos Komisijos sprendimo 4 straipsnio 2 dalimi, aiškintinas taip, kad, Europos Komisijai pripažinus valstybės pagalbą suderinama su bendrąja rinka, nacionalinis teismas neturi teisės tikrinti, ar nacionalinės nuostatos, pripažintos leistina valstybės pagalba, suderinamos su [Per didelių sąnaudų tyrimo metodikoje] įtvirtintais principais?
2. Ar [SESV] 107 straipsnis, siejamas su [ESS] 4 straipsnio 3 dalimi ir Komisijos sprendimo 2009/287/EB 4 straipsnio 1 ir 2 dalimis, atsižvelgiant į Per didelių sąnaudų tyrimo metodikos 3.3 ir 4.2 punktus, aiškintinas taip, kad įgyvendinant valstybės pagalbos programą, kurią Europos Komisija pripažino suderinama su bendrąja rinka, įmonių grupėms priklausančių gamintojų per didelių sąnaudų metinis tikslinimas atliktinas darant prielaidą, kad esminės reikšmės turi tik gamintojo priklausymas įmonių grupei, nurodytas Europos Komisijos vertinto teisės akto prieduose, ar kiekvienais metais, kuriais atliekamas per didelių sąnaudų tikslinimas, reikia atsižvelgti į naudos gavėjo pagal valstybės pagalbos, susijusios su per didelėmis sąnaudomis, programą faktinį priklausymą įmonių grupei, apimančiai ir kitus gamintojus, kuriems taikoma ši programa?“

IV – Procesas Teisingumo Teisme

36. Teismo procese dalyvavo ir pastabas raštu pateikė PGE, URE viršininkas, Lenkijos vyriausybė ir Komisija.

37. 2016 m. sausio 27 d. įvykusiame viešajame posėdyje dalyvavo PGE, Lenkijos vyriausybė ir Komisija.

V – Argumentai

A –Pirmasis prejudicinis klausimas

38. PGE tvirtina, kad, Komisijai įvertinus valstybės pagalbos suderinamumą su bendrąja rinka, nacionalinis teismas neturi teisės tikrinti, ar ši pagalba atitinka Per didelių sąnaudų tyrimo metodikos principus. Antraip būtų pažeista išimtinė Komisijos kompetencija pagal SESV 108 straipsnį ir šioje byloje nacionalinis teismas galėtų *de facto* nepaisyti Sprendimo 2009/287, tačiau tai aiškiai neleidžiama pagal Komisijos pranešimo dėl nacionalinių teismų įgyvendinamos valstybės pagalbos teisės⁶ 16, 17 ir 20 punktus. Nors kilus abejonių dėl Sprendimo 2009/287 aiškinimo nacionalinis teismas, siekdamas jas pašalinti, gali remtis Per didelių sąnaudų tyrimo metodika kaip jo aiškinimo priemone, vis dėlto nacionaliniam teismui savo sprendimuose neleidžiama prieštarauti pačiam Komisijos sprendimui.

39. URE viršininkas teigia, kad nacionaliniai teismai nacionalinės teisės normas turi aiškinti taip, kad būtų užtikrintas visiškas Sąjungos teisės valstybės pagalbos srityje veiksmingumas. Taigi, jo nuomone, kilus ginčui dėl valstybės pagalbos suteikimo, nacionalinis teismas turėtų aiškinti nacionalinę teisę atsižvelgdamas į Sprendimo 2009/287 4 straipsnį ir Per didelių sąnaudų tyrimo metodikos 3.3 ir 4.2 punktus.

6 — OL C 85, 2009, p. 1.

40. Lenkijos vyriausybė, remdamasi išimtaine Komisijos kompetencija priimti sprendimą dėl pagalbos suderinamumo su bendrąja rinka, taip pat pripažįsta, jog gali būti ir taip, kad, Komisijai priėmus sprendimą, susiklostys aplinkybės, kurios apsunkins jo įgyvendinimą, ir tokiu atveju reikėtų parengti bendras Komisijos ir nacionalinės valdžios institucijų priemones. Todėl Lenkijos vyriausybė mano, kad byloje nagrinėjamu atveju nacionalinis teismas turi teisę ir netgi pareigą patikrinti, ar nacionalinės nuostatos, kuriomis nustatoma leidžiama pagalba, atitinka Per didelių sąnaudų tyrimo metodikos principus. Taip užtikrinamas tinkamas Sprendimo 2009/287 taikymas ir galiausiai konkurencijos bendrojoje rinkoje sąlygų apsauga.

41. Komisija iš esmės laikosi tokios pačios pozicijos kaip ir PGE. Ji priduria, kad jai Sprendime 2009/287 įvertinus Lenkijos per didelių sąnaudų kompensavimo sistemą (t. y. 2007 m. Įstatymą) remiantis Per didelių sąnaudų tyrimo metodikos 3 ir 4 dalimis ir nusprendus, kad tokia sistema suderinama su bendrąja rinka, nacionalinis teismas neturi teisės vertinti KDT įstatymo suderinamumo su Per didelių sąnaudų tyrimo metodika tuo metu, kai kompensacija faktiškai išmokama.

B – Antrasis prejudicinis klausimas

42. PGE mano, kad atliekant metinį kompensacijos tikslinimą reikėtų atsižvelgti į situaciją, buvusią tuo metu, kai Komisija nagrinėjo KDT įstatyme numatytą pagalbos schemą. PGE nuomone, atlikusi patikrinimą Komisija bus išanalizavusi ir patvirtinusi per didelių sąnaudų schemą, įtvirtintą KDT įstatyme, įskaitant įvairias šio įstatymo nuostatas. Kadangi Komisija patvirtino kompensacijos apskaičiavimo metodą konsoliduotų įmonių atžvilgiu, kaip apibrėžta KDT įstatymo 7 priede, reikėtų griežtai remtis vien paties KDT įstatymo nuostatomis siekiant nustatyti kiekvieno gamintojo priklausymą konkrečiai įmonių grupei.

43. URE viršininkas, Lenkijos vyriausybė ir Komisija yra linkusios gamintojo priklausymą konkrečiai įmonių grupei aiškinti „dinamiškai“, apskaičiuojant metinę per didelį sąnaudų kompensaciją. Jų nuomone, Per didelių sąnaudų tyrimo metodikos 3.3 ir 4.2 punktuose nurodomi būsimi faktiniai konkurencijos pokyčiai, taigi faktinės rinkos sąlygos valstybės pagalbos išmokėjimo metu. Remdamiesi tuo jie daro išvadą, kad pirmenybė teiktina faktinei įmonių grupių sudėčiai tais metais, kuriais atliekami patikslinimai. Komisija nurodo, kad priešingu atveju, jeigu būtų taikomas PGE siūlomas „statiškas aiškinimas“, bet kokius įmonių grupių organizacinės struktūros pokyčius reikėtų laikyti nepatenkančiais į Sprendimo 2009/287 taikymo sritį, todėl pagal SESV 108 straipsnį apie kompensacijų išmokėjimą šiomis naujomis aplinkybėmis reikėtų pranešti iš anksto.

VI – Vertinimas

A – Pirmasis prejudicinis klausimas

44. Pirmuoju prejudiciniu klausimu siekiama išsiaiškinti, ar SESV 107 straipsnis ir ESS 4 straipsnio 3 dalis, siejami su Sprendimu 2009/287 ir Per didelių sąnaudų tyrimo metodika, aiškintini taip, kad, Komisijai patvirtinus valstybės pagalbos suderinamumą su bendrąja rinka, ją įgyvendindami nacionaliniai teismai gali tikrinti, ar ši pagalba atitinka Per didelių sąnaudų tyrimo metodiką.

45. Taip prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo suformuluotas klausimas yra pernelyg abstraktus ir į jį galima atsakyti tik neigiamai.

46. Pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką Komisijai priklauso išimtinė teisė įvertinti valstybės pagalbos suderinamumą su bendrąja rinka⁷. Nacionaliniai teismai nėra visiškai nesusiję su valstybės pagalbos kontrolės sistema, bet jų užduotis apsiriboja valstybės pagalbos projektų prevencinės kontrolės veiksmingumo užtikrinimu. Todėl Komisijos ir nacionalinio teismo atliekamos funkcijos yra „viena kitą papildančios, tačiau skirtingos“⁸ taip, kad „pagalbos priemonių suderinamumo su bendrąja rinka vertinimas priklauso išimtinai Komisijos, kontroliuojamos Sąjungos teismų, kompetencijai, o kol bus priimtas galutinis Komisijos sprendimas, nacionaliniai teismai užtikrina teisės subjektų teisių apsaugą valstybės institucijoms galbūt pažeidus EB 108 straipsnio 3 dalyje nustatytą draudimą“⁹.

47. Todėl nacionaliniai teismai neturi jurisdikcijos priimti sprendimą dėl valstybės pagalbos suderinamumo su bendrąja rinka ar vertinti Komisijos šiuo klausimu priimtų sprendimų¹⁰.

48. Iš tiesų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas neginčija šios doktrinos, nes jam kilusios abejonės nesusijusios su galimybe vertinti paties Sprendimo 2009/287 galiojimą. Be to, nėra klausiama, ar reikėtų persvarstyti sprendimo turinį ir priimti naują sprendimą dėl valstybės pagalbos suderinamumo su bendrąja rinka. Jis išvalgiai prašo išaiškinti, ar, aiškinant ir taikant valstybės pagalbą, dėl kurios buvo priimtas Sprendimas 2009/287, reglamentuojanti nacionalinės teisės aktą (KDT įstatymą) *ad casum*, galima „faktinį energijos gamintojams pagal KDT įstatymą mokamos valstybės pagalbos dydį koreguoti <...> remiantis prielaidomis, kuriomis pagrįstas Komisijos sprendimas“¹¹.

49. Konkrečiai kalbant, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas kelia klausimą, ar nacionalinės teisės aktas „aiškinatina[s] taip, kad KDT įstatyme numatytas pagalbos mechanizmas, kurio suderinamumas su bendrąja rinka buvo vertinamas dar prieš jo praktinį įgyvendinimą, [turi būti] *a priori* pripažintas atitinkančiu Per didelių sąnaudų tyrimo metodiką ir neturi būti iš naujo vertinamas įgyvendinimo etapu, o gal nacionalinės institucijos ir teismai turi kiekvieną kartą vertinti įgyvendinant KDT įstatymą mokamos valstybės pagalbos atitiktį šiai metodikai KDT įstatymo taikymo etapu“¹².

50. Todėl KDT įstatymas būtų taikomas pagal „aiškinimo modelį“¹³, kurio „pagrindas“ būtų Sprendimas 2009/287 „ir kartu Per didelių sąnaudų tyrimo metodika“¹⁴. Taigi taikant šį „modelį“ gali nutikti taip, kad konkreti pagalba ją įgyvendinant bus pripažinta nesuderinama su bendrąja rinka, nors Komisija, siekdama „bendrai įvertinti [KDT] įstatyme numatytus valstybės pagalbos programos mechanizmus“¹⁵, ir nepateikė jokių pastabų.

51. Mano nuomone, toks požiūris nepriimtinas.

7 — Visais atvejais bendrai žr. Sprendimą *Lucchini* (C-119/05, EU:C:2007:434, 51 ir 52 punktai).

8 — Sprendimas *Deutsche Lufthansa* (C-284/12, EU:C:2013:755, 27 punktas).

9 — Sprendimo *Deutsche Lufthansa* (C-284/12, EU:C:2013:755) 28 punktas, kuriame nurodomi sprendimai *van Calster ir kt.* (C-261/01, EU:C:2003:571, 75 punktas) ir *Transalpine Ölleitung in Österreich* (C-368/04, EU:C:2006:644, 38 punktas).

10 — Kaip Teisingumo Teismas priminė Sprendime *Lucchini* (C-119/05, EU:C:2007:434, 53 punktas): „[n]ors nacionaliniams teismams gali tekti nagrinėti Bendrijos akto galiojimo klausimą, vis dėlto jie neturi kompetencijos patys pripažinti Bendrijos institucijų aktų negaliojančiais (Sprendimas <...> *Foto-Frost*, 314/85 [EU:C:1987:452], 20 punktas). Taigi Teisingumo Teismas yra vienintelis kompetentingas pripažinti Bendrijos aktą negaliojančiu (sprendimai <...> *Zuckerfabrik Süderdithmarschen* ir *Zuckerfabrik Soest* C-143/88 ir C-92/89 [EU:C:1991:65], 17 punktas), [ir] <...> *IATA ir ELFAA*, C-344/04 [EU:C:2006:10], 27 punktas“.

11 — Prašymo priimti prejudicinį sprendimą originalo 13 psl.

12 — Prašymo priimti prejudicinį sprendimą originalo 14 psl.

13 — Prašymo priimti prejudicinį sprendimą originalo 16 psl.

14 — Ten pat.

15 — Prašymo priimti prejudicinį sprendimą originalo 14 psl.

52. KDT įstatymo pagalbos schema buvo galutinai patvirtinta Sprendime 2009/287 ir jo 4 straipsnyje Komisija, taikydama Per didelių sąnaudų tyrimo metodiką, nustatė, kad per didelių sąnaudų kompensacija suderinama su bendrąja rinka. Šis sprendimas negali būti tik „pagrindas“, kuriuo paremtas *ad hoc* aiškinimo principas, jei iš tikrųjų *nacionaliniai teismai tiesiogiai taikytų* pačią Per didelių sąnaudų tyrimo metodiką, kad pasiektų kitų rezultatų. Panašūs veiksmai reikėtų, kad minėti teismai įgyvendina išimtinę Komisijos kompetenciją.

53. Tačiau Komisijai priėmus sprendimą dėl ypatingos KDT įstatyme įtvirtintos pagalbos schemos gali būti, kad vėliau susiklostys nenumatytos aplinkybės, ir, jei Komisija būtų nustačiusi ar numachiusi jų padarinius, būtų priėmusi kitokį sprendimą. Atrodo, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo klausimai grindžiami būtent šiuo rūpesčiu, siekiant užtikrinti, kad laikomasi Sąjungos teisės, susijusios su valstybės pagalba.

54. Toks rūpestis pagrįstas, tačiau jam spręsti skirtos priemonės negali reikšti išimtinės Komisijos kompetencijos suteikimo nacionalinėms institucijoms. Kaip tik, priešingai, sprendimas turi būti surastas atribojant „viena kitą papildančias, tačiau skirtingas“ funkcijas, kurios šioje srityje suteiktos Komisijai ir valstybėms narėms pirma nurodytomis sąlygomis.

55. Iš tikrųjų atsakymas į pirmąjį prejudicinį klausimą gali nebūti pakankamai naudingas, atskyrus jį nuo antrojo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo klausimo, susijusio su galimu poveikiu netikėtai pasikeitus įvykio aplinkybėms, kuriomis Komisija rėmėsi priimdama Sprendimą 2009/287.

56. Bet kuriuo atveju, kadangi klausimas suformuluotas bendrai ir abstrakčiai, į jį galima atsakyti tik neigiamai. Komisijai pripažinus, kad pagal konkrečias nacionalinio įstatymo nuostatas valstybės pagalba yra suderinama su bendrąja rinka, nacionalinis teismas neturi teisės tikrinti, ar šią pagalbą įtvirtinantis įstatymas suderinamas su Per didelių sąnaudų tyrimo metodikos nuostatomis.

B – Antrasis prejudicinis klausimas

57. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas norėtų išsiaiškinti, ar, apskaičiuojant metinę mokėtiną per didelių sąnaudų kompensaciją elektros energiją gaminančiai bendrovei (t. y. siekiant nustatyti atitinkamą kiekvienais metais atliekamo tikslinimo dydį), svarbiausias veiksnys turėtų būti: a) gamintojo priklausymas įmonių grupei, remiantis KDT įstatymo prieduose nurodyta padėtimi; arba b) faktiškas priklausymas kitai gamintojų grupei negu nurodytos minėtuose prieduose; arba priklausymas tai pačiai grupei, bet kitokios įmonių sudėties.

58. Atsakymas į šį klausimą turi tiesioginių pasekmių pagrindinei bylai. Pritarus antrajam požiūriui (kuriuo pirmenybė teikiama priklausymo įmonių grupei „dinamiškajam aiškinimui“), apskaičiuojant kompensaciją reikšmę turėtų finansiniai įmonių grupės rezultatai metais, už kuriuos mokama kompensacija. Tokį argumentą energetiką reguliuojanti Lenkijos kompetentinga institucija pateikė pagrindinėje byloje, kai juo vadovaudamasi nusprendė sumažinti PGE bendrovei mokėtiną sumą. PGE, pirmosios instancijos ir apeliaciniai teismai laikosi priešingos nuomonės, pagal kurią reikšmė teikiama tik KDT įstatymo priede Nr. 7 nurodytoms aplinkybėms.

59. Taigi antrojo klausimo formuluotė nėra tokia abstrakti kaip pirmojo klausimo formuluotė. Trumpai tariant, keliamas klausimas, ar apskaičiuojant per didelių sąnaudų kompensacijos metinį tikslinimą, taikomą PGE bendrovei už 2009 m., reikia atsižvelgti tik į elektros energijos sektoriaus gamybos vienetų ir įmones, kaip nurodyta KDT įstatymo priede Nr. 7, ar į tuos vienetų ir įmones, kurie minėtais 2009 m. priklausė tai pačiai įmonių grupei kaip ir PGE, net ir tuo atveju, kai priede Nr. 7 šie vienetai buvo nurodyti kaip priklausantys su pastarąja įmonių grupe nesusijusiai įmonių grupei.

60. Tačiau bijau, kad atsakymas į antrąjį klausimą neišspręs pagrindinės bylos problemos, nes iš tikrųjų joje labiau nagrinėjamas KDT įstatymo, o ne Sąjungos teisės aiškinimas ir taikymas. Kaip savo pastabose patvirtina PGE (30 ir 54 punktai), nei Sprendimas 2009/287, nei Per didelių sąnaudų tyrimo metodika neišsklaido kilusių abejonių, o atsakymas į klausimus visų pirma priklauso nuo KDT įstatymo 2 ir 32 straipsnių, siejamų su šio įstatymo priedu Nr. 7, taikymo. Šios nuostatos leidžia nustatyti, ar ELB 2009 m. finansiniai rezultatai gali paveikti PGE mokėtinų kompensacijų dydžio patikslinimą, jas sumažinant, nors pagal KDT įstatymo priedą Nr. 7 numatyta pagalba neatsižvelgiama į minėtas aplinkybes.

61. Vertinant Sąjungos teisės požiūriu, Sprendimu 2009/287 valstybės pagalba tik „pripažįstama suderinama“ su bendrąja rinka, jis skirtas Lenkijos valdžios institucijoms, kad šios prireikus energijos sektoriaus įmonėms skirtų valstybės išteklius, kurių didžiausia suma – x mln. PLN, keliais metiniais laikotarpiais iš eilės. Jei minėtos valdžios institucijos nurodytu laikotarpiu ar metiniu ataskaitiniu laikotarpiu nuspręstų KDT įstatymą aiškinti taip, kad leidžiamų „išlaidų“ suma sumažėja (bet niekada nepadidėja), tokiame elgesiu nebūtų galima prieštarauti remiantis pačiu Sprendimu 2009/287. Dar kartą pakartosiu, kad pagal šį sprendimą „neįpareigojama“ ir nereikalaujama skirti valstybės pagalbos ir apsiribojama tik pagalbos suderinamumu su bendrąja rinka pripažinimu.

62. Turėdamas omenyje šią išlygą, kurią vėliau pakartosiu, iš karto paminėsiu, kad iš dviejų priešingų argumentų apskritai ir iš esmės teikiu pirmenybę antrajam, t. y. „dinamiškajam aiškinimui“, kuriuo atsižvelgiama į nenumatytai pasikeitusias aplinkybes. Sprendime 2009/287 skatinama siekti, kad metinis per didelių sąnaudų kompensacijos tikslinimas atitiktų faktinę situaciją rinkoje kompensacijos išmokėjimo metu, o tai reiškia, kad reikia įvertinti konkurencijos ir pačios rinkos pokyčius. Įmonių grupių sudėtis per tikslinimo metus šiuo požiūriu gali rodyti realios konkurencijos elektros energijos rinkoje sąlygų pagerėjimą arba pablogėjimą, o tai yra tikslinimo veiksnys, kuris neatmetamas sprendime.

63. Per didelių sąnaudų tyrimo metodikos 3.3 ir 4.2 punktuose patvirtinama, kad reikia atsižvelgti į kai kurias kintančias aplinkybes. Pagal 3.3 punktą: „[s]iekdama nustatyti šį priežastinį ryšį Komisija atsižvelgs į visus elektros energijos kainos mažėjimo ar rinkos dalies praradimo, kuri patyrė atitinkamos įmonės, atvejus“. Remiantis 4.2 punktu „[p]agal pagalbos išmokėjimo tvarką turi būti leidžiama atsižvelgti į būsimus konkurencijos pokyčius“. Tokius pokyčius „pirmiausia galima nustatyti pagal kiekybinius veiksmus (kainas, rinkos dalis, kitus valstybės narės nurodytus svarbius veiksmus)“. Galiausiai pagal tą patį punktą „išmokama pagalbos suma būtinai priklausys nuo realios konkurencijos plėtos, o skaičiuojant per tam tikrą laikotarpį išmokėtą pagalbą reikės atsižvelgti į susijusius veiksmus, kad būtų įvertintas pasiektas konkurencijos lygis“.

64. Tačiau reikia daryti prielaidą, kad į visus šiuos kriterijus Komisija perspektyviai atsižvelgė prieš priimdama Sprendimą 2009/287 ir patvirtindama KDT įstatyme įtvirtintą kompensavimo schemą. Pati Komisija žinojo, kad, vertindama su per didelėmis sąnaudomis susijusios pagalbos suderinamumą su bendrąja rinka ji taip pat priėmė sprendimą dėl KDT įstatyme įtvirtintos kompensacijos schemos, skirtos taikyti ilgą laiką, todėl veikiamos nuo aplinkybių priklausančių veiksmų. KDT įstatymo patvirtinimo metu naudoti duomenys (įskaitant duomenis apie gamybos vienetų nuosavybę ir įmonių grupių sudėtį) nėra nekintami.

65. Tiksliau, kiek tai susiję su šia byla, logiška, kad Komisija negalėjo nepaisyti, kad konsoliduotų įmonių grupių sudėtis vėliau gali keistis, o kartu su jomis – ir rinkos sąlygos, kurios gali daryti poveikį KDT įstatyme numatyto tikslinimo apskaičiavimui. Kadangi Sprendimo 2009/287 352 konstatuojamojoje dalyje pažymėta, kad „Komisija taip pat atkreipė dėmesį į tai, kad per didelių sąnaudų poveikis apskaičiuojamas atsižvelgiant į konsoliduotas įmonių grupes“, galimybė, kad minėtų grupių sudėtis keisis, negalėjo būti atmesta.

66. Komisijos pozicija dėl KDT įstatymo, kurios ji laikėsi remdamasi per didelėmis sąnaudoms skaičiuoti reikalingais duomenimis pagal šio įstatymo priedą Nr. 7, neleidžia atmesti, kad vėlesni pokyčiai gali paveikti metinį tikslinimą, jei turi poveikį Per didelių sąnaudų tyrimo metodikoje ir pačiame Sprendime 2009/287 aptartiems veiksniams.

67. Elektros energijos sektoriaus konkurencingumas buvo vienas iš tokių veiksnių. Būtent dėl šios priežasties Per didelių sąnaudų tyrimo metodikos 4.3 punkte nurodyta, kad „[v]alstybė narė turi išpareigoti pateikti Komisijai metinę ataskaitą, kurioje būtų nurodomi konkurencijos jos elektros energijos rinkoje pokyčiai ir pastebėti atitinkamų kiekybiškai įvertinamų veiksnių pokyčiai“¹⁶. Pagal Sprendimo 2009/287 369 konstatuojamąją dalį „[a]tsižvelgdamos į per didelių sąnaudų tyrimo metodikos 4.3 punktą Lenkijos institucijos išpareigojo teikti Komisijai metines ataskaitas dėl [KDT įstatymo] įgyvendinimo“.

68. Mano nuomone, tai yra tinkama priemonė siekiant pritaikyti nacionalinės teisės akte nustatytą per didelių sąnaudų kompensavimo schemą prie realių elektros energijos rinkos aplinkybių atliekant vėlesnius pagalbos patikslinimus.

69. Galimi atitinkamoms įmonėms (taigi ir įmonių grupėms, kurioms jos priklauso) priskirtų gamybos vienetų sąrašo, pateikto KDT įstatymo prieduose, pokyčiai yra vienas iš „kiekybiškai įvertinamų veiksnių“, minimų Per didelių sąnaudų tyrimo metodikos 4.2 punkte, svarbių nustatant „būsimus realius konkurencijos pokyčius“. Taigi šie duomenys reikalingi norint nustatyti pagalbos dydį, kurį apskaičiuojant reikia įvertinti „per tam tikrą laikotarpį <...> susijusius veiksniai, kad būtų įvertintas pasiektas konkurencijos lygis“.

70. Mano supratimu, Sprendime 2009/287 taikant Per didelių sąnaudų tyrimo metodiką numatomas mechanizmas, skirtas per tam tikrą laikotarpį pritaikyti valstybės pagalbai prie jos metinį tikslinimą lemiančių pokyčių. Kadangi Sprendime 2009/287 pasirinktas įmonių grupės sudėties ir gamybos vienetų savininkų pokyčių „dinamiškasis aiškinimas“, siekiant to paties tikslo nustatyta ir valstybių narių teikiamų pranešimų Komisijai apie galimus KDT įstatymo prieduose minimų konsoliduotų grupių pokyčius procedūra.

71. Jeigu Lenkijos valdžios institucijos Komisijai nepranešė apie įvykusius pokyčius, susijusius su KDT įstatymo priede Nr. 7 nurodytais vienetais, jos turi laikytis tokio minėto priedo turinio, kokį Komisija patvirtino Sprendime 2009/287. Minėtos institucijos, atlikdamos metinį kompensacijos tikslinimą, pačios negali taikyti Per didelių sąnaudų tyrimo metodikos, nes taip būtų iškreipiamas Sprendimas 2009/287.

72. Per posėdį buvo konstatuota, kad Lenkijos valdžios institucijos laiku pateikė Per didelių sąnaudų tyrimo metodikos 4.3 punkte nurodytą metinę ataskaitą, kurioje buvo nurodyti visi elektros energijos rinkos struktūriniai pokyčiai. Kaip per posėdį pareiškė Komisijos atstovas, Komisija atsižvelgė į minėtus pokyčius ir nustatė, jog dėl to, kad nacionalinės institucijos laikėsi didžiausios nustatytos mokėjimo sumos, nereikėjo imtis papildomų priemonių, nes Sprendimo 2009/287 „dinamiškasis aiškinimas“ savaime leido patikslinti apskaičiuotos kompensacijos.

73. Lenkijos valdžios institucijoms patvirtinus naują įmonių grupių sudėtį ir jos poveikį KDT įstatymo prieduose minimų elektrinių ar gamybos vienetų pasiskirstymui, Komisija galėjo priimti sprendimą dėl jų poveikio apskaičiuojant metinę sumą ir galiausiai, įgyvendindama savo išimtinę kompetenciją, pritaikyti Sprendimo 2009/287 nuostatas prie naujos rinkos padėties. Pasikeitus KDT įstatyme

16 — Kaip toliau nurodyta minėtame punkte, šioje ataskaitoje „pateikiama informacija apie tai, kaip apskaičiuotos per didelės sąnaudos, į kurias buvo atsižvelgta atitinkamais metais, ir nurodoma išmokėtos pagalbos suma“.

nurodytoms aplinkybėms kompensacijoms mokėti nebūtinai reikia iš naujo pradėti SESV 108 straipsnyje numatytą išankstinės kontrolės procedūrą. Tiksliau kalbant, reikėtų taikyti pačiame Sprendime 2009/287 išdėstytą tikslinimo procedūrą, pateikiant metinę ataskaitą, kaip nurodyta jo 369 konstatuojamojoje dalyje, o šioje byloje taip ir buvo padaryta.

74. Manau, kad mano siūlomas atsakymas į antrąjį prejudicinį klausimą atitinka valstybės pagalbos leidimo procedūros logiką, kartu juo, pirma, atsižvelgiama į išimtinę Komisijos kompetenciją ir, antra, geriausiai garantuojamas pačios sistemos veiksmingumas, nes užtikrinama, kad pagalbos apskaičiavimas atitiktų ją išmokant susiklosčiusias aplinkybes.

75. Reikėtų patikslinti, kad mano pasiūlymas taikomas tik KDT įstatymo pagalbos schemai Bendrijos mastu. Teisingumo Teismui nepriklauso aiškinti Lenkijos teisės aktuose nustatytos reguliavimo sistemos, skirtos spręsti problemoms, kilusioms dėl nacionalinėje elektros energijos rinkoje atsiradusios konkurencijos. Jeigu tik nebus viršyta valstybės pagalbos suma, kuri Sprendime 2009/287 pripažinta suderinama, ir neiškreiptas šio sprendimo turinys, Lenkijos valdžios institucijos ir teismai prireikus galės aiškinti savo nacionalinės teisės aktus dėl per didelių sąnaudų kompensacijos taip, kaip jiems tai atrodys tinkama. Tiksliau kalbant, nedraudžiama, kad, aiškinant KDT įstatymą pagal priedų turinį arba remiantis pokyčiais elektros energijos rinkoje, metinė per didelių sąnaudų kompensacijos suma būtų didesnė arba mažesnė, jei neviršija minėtos ribos.

76. Noriu pasakyti, kad vienintelis Sprendimo 2009/287 tikslas – leisti suteikti nacionalinių institucijų numatytą pagalbą, Komisijai patvirtinus jos suderinamumą su bendrąja rinka. Dėl šių aplinkybių pagal SESV 107 straipsnį galimiems gavėjams neatsiranda subjektinės teisės gauti pagalbą. Jei tokia subjektinė teisė yra, jos buvimą ir aprėptį turėtų įtvirtinti nacionalinės teisės aktai, atsižvelgiant į tai, kaip juos aiškina kompetentingi teismai.

77. Galiausiai Lenkijos valdžios institucijos, net ir gavusios Komisijos leidimą suteikti ginčijamą pagalbą, vėliau dėl išimtinai vidaus priežasčių ir pagal nacionalinės teisės aktus gali sumažinti ją ar net panaikinti, laikydamosi pagal jų konstitucines normas nustatytų apribojimų. Kartu nacionalinių teismų sprendimas, dėl kurio aiškinant nacionalinės teisės aktus sumažėtų valstybės pagalbos, kurios suteikimas elektros energijos sektoriaus įmonėms buvo pripažintas suderinamu su bendrąja rinka, suma (šioje byloje – nustatant mažesnes metines kompensacijas nei pagal Sprendimą 2009/287), taip pat nebūtų ginčytinas pagal SESV 107 straipsnį.

78. Todėl siūlau į antrąjį prejudicinį klausimą atsakyti dvejopai: a) pagal SESV 107 straipsnį, siejamą su ESS 4 straipsnio 3 dalimi ir Sprendimo 2009/287 4 straipsnio 1 ir 2 dalimis, atsižvelgiant į Per didelių sąnaudų tyrimo metodikos 3.3 ir 4.2 punktus, nedraudžiama metinio per didelių sąnaudų kompensacijos tikslinimo atlikti atsižvelgiant į įmonių grupių sudėtį, numatytą Komisijos leistą valstybės pagalbą reglamentuojančiame nacionalinės teisės akte; ir b) nacionalinis teismas turi aiškinti nacionalinės teisės aktus taip, kad jais remiantis būtų galima įvertinti elektros energijos sektoriaus įmonių grupių, gaunančių valstybės pagalbą, sudėties pokyčius ir jų poveikį, tik jeigu šitaip nustatyta pagalbos suma, patikslinta pagal naujas aplinkybes, neviršija Sprendime 2009/287 nurodytos didžiausios sumos ir neiškreipia šio sprendimo.

VII – Išvada

79. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui taip atsakyti į pateiktus prejudicinius klausimus:

1. SESV 107 straipsnis, siejamas su ESS 4 straipsnio 3 dalimi ir 2007 m. rugsėjo 25 d. Europos Komisijos sprendimo 2009/287/EB dėl valstybės pagalbos, kurią Lenkija suteikė kaip elektros energijos pirkimo sutarčių dalį, ir dėl valstybės pagalbos, susijusios su kompensacija savanoriškai nutraukus elektros energijos pirkimo sutartis, kurią Lenkija planuoja suteikti, 4 straipsnio 2 dalimi,

aiškinamas taip, kad, Europos Komisijai pripažinus valstybės pagalbą suderinama su bendrąja rinka, nacionalinis teismas neturi teisės tikrinti, ar nacionalinės nuostatos, kurios nustato šią pagalbą, atitinka Per didelių sąnaudų tyrimo metodikos nuostatas.

2. SESV 107 straipsnis, siejamas su ESS 4 straipsnio 3 dalimi ir Sprendimo 2009/287 4 straipsnio 1 ir 2 dalimis, taip pat su Per didelių sąnaudų tyrimo metodikos 3.3 ir 4.2 punktais, aiškinamas taip, kad pagal jį nedraudžiama metinio per didelių sąnaudų kompensacijos tikslinimo atlikti atsižvelgiant į įmonių grupių sudėtį, numatytą Komisijos leistą valstybės pagalbą reglamentuojančiame nacionalinės teisės akte. Nacionalinis teismas turi aiškinti nacionalinės teisės aktus taip, kad jais remiantis būtų galima įvertinti elektros energijos sektoriaus įmonių grupių, gaunančių valstybės pagalbą, sudėties pokyčius ir jų poveikį, tik jeigu šitaip nustatyta pagalbos suma, patikslinta pagal naujas aplinkybes, neviršija Sprendime 2009/287 nurodytos didžiausios sumos ir neiškreipia šio sprendimo.